Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

Directoraat-generaal Agro
Directie Dierlijke Agroketens en Dierenwelzijn

Auteur
[redacted]

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

TER BESLISSING
Datum
22 november 2022

Kenmerk
DGA-DAD / 22557356

Bhm: 2255998

Bijlage(n)

nota

Kamerbrief Toekomst Landbouw

Parafenroute

[redacted]	[redacted]	[redacted]
[redacted]	[redacted]	[redacted]

Aanleiding

De Tweede Kamer heeft voor de zomer gevraagd om een brief met daarin alle politieke keuzes voor de toekomst van de Nederlandse landbouw en wat daarin het toekomstperspectief is van de boeren. Na dat verzoek is de heer Remkes gevraagd gesprekken te leiden tussen het kabinet, medeoverheden, de agrarische sector en andere belanghebbende organisaties om de dialoog weer op gang te brengen. Het advies van de heer Remkes en de eerste appreciatie van het kabinet hierop heeft de Tweede Kamer ontvangen. Dit traject is van invloed op het eerdere verzoek van de Tweede Kamer. Met bijgaande brief licht u toe hoe het kabinet lijn de aanbeveling van de heer Remkes om in goede dialoog met de sector te komen tot een concreet plan, bij voorkeur in de vorm van een Landbouwakkoord, oppakt.

Geadviseerd besluit

- U wordt geadviseerd de Kamerbrief na akkoord van de Ministerraad naar de Eerste en Tweede Kamer te versturen.
- U wordt geadviseerd om akkoord te gaan met de balans in de brief waarmee recht wordt gedaan aan het belang van de landbouw, maar ook aan de doelen die gehaald moeten worden.
- U wordt geadviseerd akkoord te gaan met de aanstelling van een bestuurlijk voorzitter/procesbegeleider voor het Landbouwakkoord.
- U wordt tevens geadviseerd om het akkoord in ieder geval te sluiten met landbouworganisaties en daarnaast natuurorganisaties, medeoverheden en vertegenwoordiging van bij de transitie betrokken ketenpartijen te vragen om deel te nemen aan het akkoord.
- Daarnaast wordt het kabinet geadviseerd om financiële middelen beschikbaar te stellen om boeren (financieel) te ondersteunen en te stimuleren. En om boeren in staat te stellen zich nu al voor te bereiden op de transitie en op de gebiedsgerichte aanpak wordt u geadviseerd de boeren financieel te ondersteunen in het denken over de toekomst van hun bedrijven en daar ook plannen voor te maken.

Toelichting

- De brief blouwt voort op de toon en daadkracht van het advies van de heer Remkes in lijn met de eerste appreciatie.
- Voor het Landbouwakkoord zijn het coalitieakkoord en het advies van de heer Remkes leidend. Dat betekent dat:
    - het kabinet zich heeft verbonden aan de ambitie voorgoed verdienvermogen voor de boer, zodat boeren in staat gesteld worden om de benodigde verandering te realiseren en daar ook maatschappelijke waardering voor krijgen, waarbij jonge boeren toekomst houden en de positie van de boer in de keten wordt versterkt;
    - de doelen op gebied van natuur, stikstof, water en klimaat vast staan en de kaders vormen waarbinnen de gesprekken over een Landbouwakkoord kunnen gaan plaatsvinden;
    - de inzet op kringlooplandbouw wordt voortgezet op de thema's voer, mest, bodem, pacht en dierenwelzijn om de doelen te halen;
    - er in gezamenlijkheid met partijen wordt beschreven wat de toekomstbestendige positie van de landbouw is, waarop de landbouw haar aandeel gaat leveren aan de grote opgaven en wat er nodig is ter ondersteuning en de (wettelijke) kaders.
- Het richtpunt voor toekomstbestendige Nederlandse landbouw is het jaartal 2040, want een transitie kost tijd en zal ook na de doelen voor 2030 en 2035 door moeten gaat. Onder andere met oog op de doelen die daarna staan, zoals Nederland klimaatneutraal in 2050. Maar de stip op de horizon kan ook niet te ver zijn, omdat nu al stappen gezet moeten worden.
- Hiermee is geprobeerd om een balans te vinden in de brief waarmee recht wordt gedaan aan het belang van de landbouw, maar ook aan de doelen die gehaald moeten worden. De doelen zijn onontkoombaar. Tegelijk kunnen deze niet behaald worden als de landbouw in Nederland geen zicht heeft op een toekomstbestendige positie. Het verdienvermogen van agrarische ondernemers is een cruciale voorwaarde voor het laten slagen van de benodigde transitie.
- Daarom is de inzet van het kabinet bij het Landbouwakkoord dusdanig dat er ruimte is voor de partijen om het gesprek te voeren over wat er nodig is om de doelen van het Landbouwakkoord te halen en om de bereidheid van de landbouworganisaties om deel te nemen aan het akkoord zo groot mogelijk te maken.
- Voor de totstandkoming van de brief zijn verschillende gesprekken gevoerd, waaronder met agrarische organisaties, natuurorganisaties, provincies en ketenpartijen.

Landbouwakkoord

- Voor de organisatie van het Landbouwakkoord is het advies een externe bestuurlijke voorzitter/procesbegeleider aan te trekken die verantwoordelijk is voor de architectuur en de procesvoering voor de totstandkoming van het Landbouwakkoord.
- U bent politiek verantwoordelijk voor de inbreng vanuit de Rijksoverheid. U stemt uw inbreng af binnen het kabinet en indien nodig met interbestuurlijke partners, zoals provincies en waterschappen. Het landbouwvraagstuk is vanwege zijn economische en ruimtelijke aard immers intersectoraal.
- Het Landbouwakkoord zal worden afgesloten binnen de kaders van de NOVEX, het NPLG en de Kamerbrief Water-Bodem Sturend.
  De uitwerking van de doelen en structurerende keuzes in het NPLG en het vormgeven van de gebiedsprocessen is een iteratief proces, waarop het Landbouwakkoord belangrijke input geeft. Daar waar het Landbouwakkoord bijvoorbeeld invloed heeft op de uitwerking van de structurerende keuzes uit het NPLG en het NOVEX-programma wordt de uitwerking van de structurerende keuzes in de verdere toepassing daarvan, hierop aangepast of toegevoegd. Voor de Water en Bodem Sturend-brief wordt ruimte geboden om dit uit te werken in de gebiedsprocessen via het principe van "comply or explain".
- Dit betekent ook dat er niet veel tijd is voor het sluiten van het akkoord zodat uitkomsten ook een plek kunnen krijgen in bovenstaande trajecten. Het streven is daarom om het akkoord in het eerste kwartaal van 2023 af te sluiten.
- Voor het Landbouwakkoord zal gewerkt worden met tafels, waarbij het advies is om een brede groep partijen te betrekken die naast de agrarische sector ook natuurorganisaties, medeoverheden en ketenpartijen vertegenwoordigen.

Ondersteuning

- Het beschikbaar stellen van middelen behulpzaam bij het creëren van draagvlak en het tonen dat de overheid bereid is om zelf flink bij te dragen aan het akkoord en de transitie van de landbouw.
- Vanwege de grote opgave en tijdsdruk, die door de uitspraak in de zaak Porthos is vergroot, is het zaak dat boeren zich nu al voorbereiden op de benodigde transitie en de gebiedsprocessen. Daarom is het voorstel om nu al in te zetten op no-regret maatregelen die in de tijd vooruitlopen en vervolgens parallel lopen aan de gebiedsprogramma's en het Landbouwakkoord en dat deze gefinancierd wordt uit het Transitiefonds.
- De maatregelen creëren de randvoorwaarden voor een succesvolle (voorbereiding voor de) uitrol van de transitie van het landelijk gebied via onder andere de gebiedsplannen. De maatregelen hebben alle een no-regret karakter en zijn positief beoordeeld in de quick scan door WEcR. Toekennen van middelen voor twee jaren sluit aan bij systematiek versnellingsmaatregelen provincies waar middelen voor 2022 en 2023 zijn toegekend.

Directoraat-generaal Agro
Directie Dierlijke Agroketens en Dierenwelzijn

Kenmerk
DGA-DAD / 22557356

Overige brieven

- Tegelijk met de brief over de Toekomst van de Landbouw is de verwachting dat ook andere relevante Kamerbrieven verstuurd zullen worden (NPLG, Water Bodem Sturend, opvolging uitspraak Porthos).
- Het is van belang dat ook andere aanbevelingen van de heer Remkes over piekbelasters, PAS-melders en de KDW met spoed worden opgepakt. Deze zijn van groot belang voor de agrarische partijen. Hierover is een passage opgenomen in de brief.